

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2524

Vragen van de leden **Dassen** (Volt), **Piri** (GroenLinks-PvdA), **Paternotte** (D66), **Dobbe** (SP), **Teunissen** (PvdD) en **Van Baarle** (DENK) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het gehouden rondetafelgesprek over de situatie in Gaza en bijbehorende position papers* (ingezonden 30 mei 2025).

Antwoord van Minister **Veldkamp** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 24 juni 2025).

Vraag 1

Bent u bekend met het gehouden rondetafelgesprek over de situatie in Gaza d.d. 28 mei jl. en bijbehorende position papers?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u van mening dat er een ernstig risico bestaat dat er genocide wordt gepleegd in Gaza? Zo ja, vanaf wanneer ziet u dit risico?

Antwoord 2

Nederland is in de regel terughoudend met het kwalificeren van situaties als genocide. Om genocide vast te stellen, moet aan alle elementen van de juridische definitie van genocide uit het Genocideverdrag worden voldaan. Er moet dus sprake zijn van één of meerdere handelingen uit het Genocideverdrag én van genocidale opzet. Bij dit misdrijf geldt een hoge bewijslast. Hiervoor is het noodzakelijk om voldoende bewijs te vergaren, dit materiaal te analyseren en dat te beoordelen. Uitspraken van internationale gerechts- en strafhoven, eenduidige conclusies volgend uit wetenschappelijk onderzoek, of vaststellingen door de VN-Veiligheidsraad zijn dan ook voor het kabinet zwaarwegend bij het kwalificeren van dergelijke handelingen als genocide. Hoewel de aandacht in het maatschappelijk debat vooral uitgaat naar genocide, is het kabinet van mening dat binnen het internationaal recht geen hiërarchie bestaat tussen de verschillende internationale misdrijven. Tegelijkertijd moet de terughoudendheid om zaken te kwalificeren als genocide zeker niet worden gezien als ontkenning van de ernst van de catastrofale situatie in de Gazastrook. Het kwalificeren van een situatie als genocide door Nederland of andere staten is geen vereiste voor de toepasselijkheid van verplichtingen voor derde landen onder het Genocideverdrag. Zoals ook gesteld in de Kamerbrief van

21 januari 2025 ontstaat de verplichting om genocide te voorkomen en de bijbehorende plicht om te handelen op het moment dat een (derde) staat verneemt, of normaal gesproken had moeten weten, van het bestaan van een ernstig risico op genocide. Derhalve hoeft hiervoor niet op een rechterlijk oordeel te worden gewacht. De reikwijdte van de verplichting voor derde staten, zoals Nederland, hangt af van hun mogelijkheden om invloed uit te oefenen op mogelijke plegers van genocide. Over de exacte afbakening van dit begrip bestaan, ook onder juristen, verschillende inzichten. Het kabinet weegt continu af op welke wijze het beste invloed kan worden uitgeoefend. Sinds het eerste bindende tussenvonnis met voorlopige maatregelen van het Internationaal Gerechtshof in bovengenoemde zaak, heeft Nederland in Kamerbrief van 13 februari 2024 aangegeven deze uitspraak te respecteren en heeft de partijen, ook in de bilaterale contacten, opgeroepen de uitspraak na te leven.

Nederland neemt elk risico op genocide zeer serieus en heeft, mede in het licht van de genoemde verplichting, al langere tijd stappen ondernomen om de situatie naar vermogen te verbeteren, zoals ook in de Kamerbrief van 21 januari 2025 is omschreven

Het kabinet zal naar aanleiding van de ontwikkelingen op de grond steeds de inzet blijven wegen en beziën welke instrumenten, maatregelen of stappen op het terrein van diplomatie, humanitair veiligheid en bestrijding van straffeloosheid kunnen worden ingezet ten behoeve van daadwerkelijke verbetering van de catastrofale situatie in de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever.

Vraag 3 en 4

Bent u het met de auteurs dr.mr. Marieke de Hoon en prof.dr.mr. Göran Sluiter eens dat de uiterlijke datum waarop de Nederlandse staat op de hoogte kwam van het serieuze risico dat genocide gepleegd wordt in Gaza op zijn laatst 26 januari 2024 was, toen het Internationaal Gerechtshof (IGH) oordeelde dat het aannemelijk was dat de rechten van de Palestijnen onder het genocideverdrag worden geschonden? Zo nee, waarom niet?

Acht u de rechterlijke tussenuitspraken van het IGH op 26 januari 2024, 28 maart 2024 en 24 mei 2024 als zodanig bewijs van een ernstig risico op genocide in Gaza? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3 en 4

Zie de beantwoording van vraag 2.

Vraag 5

Bent u zich bewust van de uitspraak van het IGH in de zaak *Bosnië tegen Servië* (paragraaf 182) dat de verplichting van een staat om genocide te voorkomen, en de corresponderende verplichting om te handelen, ontstaat op het moment dat een staat op de hoogte komt van het bestaan van een serieus risico op genocide en dat een rechterlijke vaststelling daar niet voor nodig is?¹

Antwoord 5

Ja. Zoals weergegeven in de Kamerbrieven van 21 januari en 18 juni 2025, is het kwalificeren van een situatie als genocide door Nederland of andere staten geen vereiste voor de toepasselijkheid van verplichtingen onder het Genocideverdrag, waaronder de verplichting om genocide te voorkomen. Deze verplichting treedt immers in werking bij een betrouwbare aanwijzing van een ernstig risico op genocide. Ook in situaties waarin niet vaststaat of daden van geweld zijn aan te merken als genocide dient reeds te worden overgegaan tot actie, binnen de mogelijkheden van de betreffende staat, ter preventie van verdere gruwelijkheden.

¹ Internationaal gerechtshof, *Bosnië t. Servië*, Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (*Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro*) (2007), para. 182, zie 091-20070226-JUD-01- 00-EN.pdf.

Vraag 6

Bent u zich ervan bewust dat het IGH stelt dat de inspanningsverplichtingen om genocide in Gaza te voorkomen en te beëindigen een zelfstandige en individuele verantwoordelijkheid van verdragsstaten, en dus ook van Nederland, zelf is?

Antwoord 6

Ja. Zoals weergegeven in Annex 1 in de Kamerbrief van 21 januari 2025, is de verplichting om genocide te voorkomen primair gericht op de staat met controle over de handelingen of het grondgebied, maar niet territoriaal begrensd. De reikwijdte van de verplichting voor derde staten, zoals Nederland, hangt af van hun mogelijkheden om invloed uit te oefenen op mogelijke plegers van genocide.

Vraag 7

Kunt u aangeven welke concrete stappen u namens Nederland heeft gezet sinds 26 januari 2024, om genocide in Gaza te voorkomen – en ondertussen te beëindigen – zoals verplicht wordt in artikel 1 van het Genocideverdrag?

Antwoord 7

Nederland neemt elk risico op genocide zeer serieus en heeft, mede in het licht van de genoemde verplichting, al langere tijd stappen ondernomen om de situatie naar vermogen te verbeteren, zoals ook in de Kamerbrief van 21 januari 2025 is omschreven. Het kabinet blijft naar aanleiding van de ontwikkelingen ter plaatse steeds de inzet blijven en beziet welke instrumenten, maatregelen of stappen op het terrein van diplomatie, humanitair, veiligheid en bestrijding van straffeloosheid kunnen worden ingezet ten behoeve van verbetering van de situatie in Israël en de Palestijnse gebieden. Recent heeft het kabinet daarom verdere stappen gezet, waarbij het belangrijkste doel steeds was om Israël te bewegen de humanitaire blokkade op te heffen en de partijen tot een staakt-het-vuren te laten komen en geen stappen te zetten die tweestatenoplossing verder uit zicht brengt. Zo is het kabinet op 7 april overgegaan tot intrekking van de algemene vergunning NL002 en aanpassing algemene vergunning NL007 NL010 door Israël uit te sluiten als land van eindbestemming. Op 9 april heeft Nederland – als eerste EU-lidstaat sinds het einde van het staakt-het-vuren op 18 maart jl. – de Israëlische ambassadeur ontboden naar aanleiding van de aanval op een Palestijns hulpkonvooi met ambulancemedewerkers. Op 6 mei heeft Nederland tevens een brief aan de EU Hoge Vertegenwoordiger verstuurd met het verzoek om de naleving door Israël van artikel 2 van het EU-Israël Associatieakkoord te evalueren. Het is van belang dat deze stap in Europees verband is gezet, omdat gezamenlijk opvoeren van de druk meer gewicht in de schaal legt. Op 23 juni heeft de Raad Buitenlandse Zaken gesproken over de uitkomsten van het onderzoek aangaande mogelijke schending van artikel 2 van het Associatieakkoord EU-Israël. Voor verdere informatie verwijs ik uw Kamer naar het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken. Daarnaast blijft Nederland in Europees verband zich als initiatiefnemer inzetten om gewelddadige en kolonistenorganisaties te sanctioneren. Verder hebben verschillende demarches plaatsgevonden in Israël over de catastrofale humanitaire situatie in de Gazastrook, waaronder in EU-verband en met gelijkgezinde landen als het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk, en is met de betrokken partners steeds contact geweest over de onderhandelingen ten aanzien van een staakt-het-vuren. Ook heeft Nederland op 18 juni jl. zich aangesloten bij het Zweedse initiatief om EU-sancties tegen de extremistische Ministers Ben-Gvir en Smotrich in te stellen.

Vraag 8

Bent u in het licht van bovenstaande van mening dat Nederland al het mogelijke in haar macht (*all means reasonably available to them*) doet om genocide in Gaza te voorkomen of te beëindigen? Zo ja, kunt u dat uitleggen?

Antwoord 8

Ja. Daarbij weegt het kabinet de Nederlandse inzet voortdurend en bepaalt steeds naar aanleiding van de ontwikkelingen ter plaatse op welke wijze de druk op de meest effectieve wijze kan worden opgevoerd om een einde te

maken aan de catastrofale situatie in de Gazastrook. Zie ook het antwoord bij vraag 2 en bij vraag 7.

Vraag 9

Sinds de tussenuitspraak van het IGH op 26 januari 2024 is de situatie in Gaza verder verslechterd, bent u van mening dat de acties van Nederland Israël voldoende hebben bewogen om van koers te veranderen? Zo ja, kunt u dat uitleggen? Zo nee, kunt u dan uitleggen waarom u geen extra stappen hebt ondernomen zoals verplicht onder het Genocideverdrag?

Antwoord 9

Zie de beantwoording van vraag 7.

Vraag 10

Bent u van mening dat de Nederlandse oproep voor een onderzoek naar de schending van Artikel 2 van het EU-Israël Associatieakkoord door Israël in de buurt komt van de eis van het Genocideverdrag om al het mogelijke te doen om genocide in Gaza te voorkomen of te beëindigen?

Antwoord 10

Dit is één element van de wijze waarop Nederland invulling hieraan geeft. Zie verder het antwoord op vraag 7.

Vraag 11

Bent u van mening dat Nederland, als bondgenoot en handelspartner van Israël meer invloed heeft dan veel andere landen om Israël onder druk te zetten de genocide en oorlogsmisdaden dat het land begaat in Gaza te beëindigen?

Antwoord 11

Het kabinet is van mening dat collectieve druk meer impact heeft dan individuele druk en zet zich daarom waar mogelijk in op initiatieven in EU-verband of ander breed verband (zoals bij de demarches). Desalniettemin heeft het kabinet de afgelopen maanden naast een gezamenlijke Europese koers ook meerdere nationale stappen gezet. Realiteitszin is geboden, ook gezien de beperkte invloed die Nederland kan uitoefenen in het Midden-Oosten. Op het gebied van handel is het daarnaast van belang dat rekening wordt gehouden met de EU-competenties.

Vraag 12

Hoe vergelijkt u de Nederlandse inspanningsverplichting om genocide in Gaza te voorkomen en te beëindigen met die van Zuid-Afrika, dat bijvoorbeeld een zaak heeft aangespannen tegen Israël?

Antwoord 12

Iedere staat geeft zijn eigen invulling aan de inspanningsverplichting om genocide te voorkomen. Nederland zet zowel in bilateraal als multilateraal verband druk om de situatie op de grond te verbeteren. Zo zijn er diverse maatregelen genomen, zie het antwoord bij vraag 7.

Vraag 13

Bent u van mening dat Nederland, als hechte bondgenoot en handelspartner van Israël, een nog grotere verplichting heeft om genocide in Gaza te voorkomen en te beëindigen dan een land als Zuid-Afrika dat minder politieke, economische en militaire relaties heeft met Israël? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 13

Het is aan staten zelf om hun verplichtingen vorm te geven. Zoals toegelicht in mijn brief van 21 januari 2025, hangt de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op vermeende daders onder meer af van de geografische afstand en van de sterkte van de politieke, militaire en financiële banden tussen de autoriteiten van de staat en de belangrijkste bij de gebeurtenissen betrokken personen. Zie verder het antwoord op vraag 12.

Vraag 14

Bent u van mening dat aansluiten bij de genocidezaak die Zuid-Afrika heeft aangespannen tegen Israël bij het IGH zou bijdragen aan de Nederlandse inspanningsverplichting om genocide in Gaza te voorkomen of te beëindigen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 14

Nee. De genoemde verplichting omvat niet het initiëren van juridische procedures of het interveniëren in bestaande procedures bij het Internationaal Gerechtshof. Daarnaast kan een interventie van Nederland in de zaak die Zuid-Afrika aangespannen heeft tegen Israël niet bijdragen aan het voorkomen of beëindigen van de vermeende genocide in de Gazastrook. Nederland kan zich niet «aansluiten» bij deze zaak. Het Statuut van het Internationaal Gerechtshof biedt Nederland alleen de mogelijkheid in deze procedure een interventie in te dienen die zich richt op de constructie (interpretatie) van het verdrag. Een dergelijke interventie kan niet ingaan op de feiten van de zaak, of op de vraag of Israël zijn verplichtingen onder het Genocideverdrag geschonden heeft.

Vraag 15

Bent u van mening dat het stoppen van Nederlandse wapenexport en wapenimport naar en van Israël zou bijdragen aan de Nederlandse inspanningsverplichting om genocide in Gaza te voorkomen of te beëindigen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 15

Het kabinet is van mening dat het huidige toetsingsbeleid volstaat om ongewenste transacties te voorkomen. Het kabinet toetst vergunningaanvragen voor de uitvoer van militaire goederen zorgvuldig per geval. Daarbij gaat het kabinet zeer gedegen te werk. Daar waar een duidelijk risico wordt geconstateerd dat militaire goederen kunnen bijdragen aan ernstige schendingen van de mensenrechten of het humanitair oorlogsrecht, wordt een vergunningaanvraag afgewezen. Zo wordt geen vergunning verleend voor de uitvoer van militaire goederen als een duidelijk risico bestaat dat die zullen bijdragen aan activiteiten van de Israëlische krijgsmacht in de Gazastrook of op de Westelijke Jordaanoever. Dat het kabinet hiermee voldoet aan zijn (internationaalrechtelijke) verplichtingen is door de voorzieningenrechter van het gerechtshof in Den Haag bevestigd in het vonnis van 13 december 2024.

Het kabinet hecht er tot slot aan te benadrukken dat er binnen de Europese kaders voor wapenexportcontrole geen onderscheid wordt gemaakt tussen offensieve en defensieve wapens. Bij elke vergunningaanvraag wordt per geval beoordeeld of de betreffende export duidelijke risico's op ongewenst eindgebruik met zich meebrengt. In dat licht kan kortom gesteld worden dat, gegeven de huidige situatie in de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever, de uitvoer naar Israël van goederen die gebruikt kunnen worden bij ernstige schendingen van mensenrechten en het humanitair oorlogsrecht niet wordt toegestaan. Tegelijkertijd laat dit beleid wel ruimte voor de uitvoer van militaire goederen die enkel voor zelfverdedigingsdoeleinden kunnen worden gebruikt, zoals onderdelen voor het Iron Dome systeem. Het kabinet blijft deze uitvoer – gezien het belang van de veiligheidswaARBorging voor burgers in Israël – toestaan zo lang deze de toets aan de Europese kaders voor wapenexportcontrole doorstaat.

Vraag 16

Bent u van mening dat economische sancties tegen Israël zouden bijdragen aan de Nederlandse inspanningsverplichting om Genocide te voorkomen of te beëindigen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 16

De reikwijdte van de verplichting voor derde staten, zoals Nederland, hangt af van hun mogelijkheden om invloed uit te oefenen op mogelijke plegers van genocide.

Het kabinet weegt continu af op welke wijze het beste invloed uitgeoefend kan worden. Hierbij worden op voorhand geen opties uitgesloten. In algemene zin wordt bij sancties gestreefd naar een zo groot mogelijke

effectiviteit, waarbij een weging moet worden gemaakt van het politieke doel, de haalbaarheid (o.a. het Europese krachtenveld) en de juridische vereisten. Zie verder het antwoord op vraag 11.

Vraag 17

Bent u van mening dat sancties tegen regeringsleiders die oproepen tot etnische zuivering, honger als wapen en de vernietiging van Gaza, zoals Netanyahu, Smotrich, Ben-Gvir en Katz zouden bijdragen aan de Nederlandse inspanningsverplichting om genocide in Gaza te voorkomen of te beëindigen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 17

De reikwijdte van de verplichting voor derde staten, zoals Nederland, hangt af van hun mogelijkheden om invloed uit te oefenen op mogelijke plegers van genocide.

Het kabinet weegt continu af op welke wijze het beste invloed uitgeoefend kan worden. Hierbij worden op voorhand geen opties uitgesloten. In algemene zin wordt bij sancties gestreefd naar een zo groot mogelijke effectiviteit, waarbij een weging moet worden gemaakt van het politieke doel, de haalbaarheid (o.a. het Europese krachtenveld) en de juridische vereisten. Op basis van deze weging heeft Nederland op 18 juni jl. zich aangesloten bij het Zweedse initiatief richting de Hoge Vertegenwoordiger van de EU om sancties tegen de extremistische Ministers Ben-Gvir en Smotrich in te stellen.

Vraag 18

Hoe beoordeelt u het feit dat auteurs dr.mr. Marieke de Hoon en prof.dr.mr. Göran Sluiter stellen dat het «een misverstand is dat er op een rechterlijk oordeel moet worden gewacht» om het risico op genocide te erkennen?

Antwoord 18

Dit is conform het standpunt van het kabinet. Zoals in Annex 1 van mijn brief aan uw Kamer van 21 januari 2025 is toegelicht, ontstaat de verplichting om genocide te voorkomen en de bijbehorende plicht om te handelen op het moment dat de (derde) staat verneemt, of normaal gesproken had moeten weten, van het bestaan van een ernstig risico dat genocide zal worden gepleegd. Derhalve hoeft hiervoor niet op een rechterlijk oordeel te worden gewacht. Wel kan een staat alleen aansprakelijk worden gehouden voor het schenden van de verplichting tot voorkomen van genocide wanneer daadwerkelijk vast staat dat genocide heeft plaatsgevonden. Nederland heeft hierop volgend de afgelopen maanden diverse maatregelen genomen, zie het antwoord bij vraag 7.

Vraag 19

Bent u het eens met de stelling van auteurs dr.mr. Marieke de Hoon, prof.dr.mr. Göran Sluiter en de uitspraak in het rondetafelgesprek d.d. 28 mei jl. van prof. mr. dr. G.G.J.A. Knoops dat het rechtelijke oordeel of genocide is gepleegd vaak pas ruimschoots komt nadat die genocide heeft plaatsgevonden en dat hierop wachten in strijd is met de verplichting om genocide te voorkomen en/of te beëindigen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 19

Zie het antwoord op vraag 18.

Vraag 20

Hoe beoordeelt u de uitspraak van de Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken (CAVV), uit het advies *Het gebruik door politici van de term genocide*, dat «[h]et oordelen van staten over internationaalrechtelijke kwesties inherent is aan het systeem van het volkenrecht» en dat het in beginsel aan staten is «om een oordeel te vellen over volkenrechtelijk relevante handelingen van andere staten of andere personen»?

Antwoord 20

Het kabinet erkent dat uitingen van staten van belang zijn bij de vorming en ontwikkeling van het internationaal recht. Een belangrijke nuance, die ook de CAVV daarbij maakt, is dat dergelijke uitingen van staten van belang zijn om de effectiviteit van het volkenrecht te waarborgen, wanneer bijvoorbeeld geen

rechterlijk orgaan met verplichte rechtsmacht beschikbaar is. Ook betekent het feit dat staten zich kunnen uitlaten over kwesties van volkenrecht niet dat een staat verplicht zou zijn een bepaalde situatie te voorzien van een internationaalrechtelijke kwalificatie.

Vraag 21

Bent u het met de CAVV en auteurs dr.mr. Marieke de Hoon en prof.dr.mr. Göran Sluiter eens dat bovenstaande impliceert dat ook parlementen niet belemmerd worden door een regel dat alleen de rechter zich zou kunnen uitspreken over genocide of misdrijven tegen de menselijkheid?

Antwoord 21

Dit is aan het parlement zelf.

Vraag 22

Hoe beoordeelt u de constatering van auteurs dr.mr. Marieke de Hoon en prof.dr.mr. Göran Sluiter dat bij de erkenning van genocide door een staat het gaat om het geheel van bekende feiten en omstandigheden en de beoordeling daarvan door gezaghebbende instanties en wetenschappers?

Antwoord 22

Zoals uiteengezet in de Kamerbrief van 17 juni en de Kamerbrief van 21 januari 2025 is Nederland in de regel terughoudend om situaties als genocide te kwalificeren. Om genocide vast te stellen, moet aan alle elementen van de juridische definitie van genocide uit het Genocideverdrag worden voldaan. Er moet dus sprake zijn van één of meerdere handelingen uit het Genocideverdrag én van genocidale opzet. Bij dit misdrijf geldt een hoge bewijslast. Hiervoor is het noodzakelijk om voldoende bewijs te vergaren, dit materiaal te analyseren en dat te beoordelen. Uitspraken van internationale gerechts- en strafhoven, eenduidige conclusies volgend uit wetenschappelijk onderzoek, of vaststellingen door de VN-Veiligheidsraad zijn dan ook voor het kabinet zwaarwegend bij het kwalificeren van dergelijke handelingen als genocide.

Vraag 23

Bent u zich bewust van het feit dat talloze gezaghebbende internationale humanitaire organisaties – waaronder Amnesty International en Human Rights Watch en wetenschappers – waarschuwen voor een genocide in Gaza?

Antwoord 23

Ja.

Vraag 24

Heeft het kabinet een ander standpunt ingenomen ten opzichte van het vorige kabinet over het erkennen van genocides?

Antwoord 24

Nee.

Vraag 25

Bent u bekend met de uitspraak van voormalig Minister van Justitie Dilan Yesilgöz die aan de Kamer schreef «Voor de Nederlandse regering zijn bij de erkenning van genocides uitspraken van internationale gerechts- en strafhoven, eenduidige conclusies volgend uit wetenschappelijk onderzoek en vaststellingen door de VN leidend»? Onderschrijft u deze uitspraak?

Antwoord 25

Ja, ik ben hiermee bekend. Voor de meest recente toelichting op het kabinetstandpunt verwijs ik u naar het antwoord op vraag 22.

Vraag 26

Welke andere afweging maakt u ten opzichte van Dilan Yesilgöz, toenmalig Minister van Justitie, die beoordeelde dat Islamitische Staat (IS) zich hoogstwaarschijnlijk schuldig heeft gemaakt aan genocide tegen Yezidis, nog voordat er uitspraken van internationale rechtbanken waaruit – het risico op – genocide kon worden afgeleid, beschikbaar waren?

Antwoord 26

Zoals uiteengezet in de Kamerbrief van 17 juni jl. en de Kamerbrief van 21 januari jl. is Nederland in de regel terughoudend om situaties als genocide te kwalificeren. Om genocide vast te stellen, moet aan alle elementen van de juridische definitie van genocide uit het Genocideverdrag worden voldaan. Er moet dus sprake zijn van één of meerdere handelingen uit het Genocideverdrag én van genocidale opzet. Bij dit misdrijf geldt een hoge bewijslast. Hiervoor is het noodzakelijk om voldoende bewijs te vergaren, dit materiaal te analyseren en dat te beoordelen. Uitspraken van internationale gerechtshoven, eenduidige conclusies volgend uit wetenschappelijk onderzoek, of vaststellingen door de VN-Veiligheidsraad zijn dan ook voor het kabinet zwaarwegend bij het kwalificeren van dergelijke handelingen als genocide.

Vraag 27

Bent u het ermee eens dat – indachtig alle rapporten (van Amnesty International, Human Rights Watch, Artsen zonder Grenzen, verschillende wetenschappers en verschillende internationale organisaties) waarin vanuit de beschikbare feiten wordt geconcludeerd dat de behandeling van de Palestijnse bevolking door Israël wordt gekwalificeerd als genocide en indachtig het regeringsstandpunt met betrekking tot de vaststelling van genocides zoals dat enige jaren geleden bij de genocide op Yezidis werd toegepast – er voldoende feiten zijn vastgesteld om te kunnen stellen dat Israël zich hoogstwaarschijnlijk schuldig heeft gemaakt en maakt aan genocide in Gaza? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 27

Over het kwalificeren van genocide, zie het antwoord bij vraag 2.

Vraag 28

Vereist het doel en de strekking van het genocideverdrag niet dat er betekenisvolle en maximale invulling wordt gegeven aan de preventieplicht?

Antwoord 28

Ja. Zie het antwoord op vraag 7 voor de Nederlandse invulling hieraan.

Vraag 29

Bent u bereid deze vragen los van elkaar en binnen een week te beantwoorden?

Antwoord 29

Er is getracht om de vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden.

Questions asked by the members of the House, with the answers given by the government

2524

Questions from Members **Dassen** (Volt), **Piri** (GroenLinks-PvdA), **Paternotte** (D66), **Dobbe** (SP), **Teunissen** (PvdD) and **Van Baarle** (DENK) to the Minister of Foreign Affairs about the round table discussion on the situation in Gaza and related position papers (submitted 30 May 2025).

Response from Minister **Veldkamp** (Foreign Affairs) (received 24 June 2025).

Question

1 Are you familiar with the roundtable discussion on the situation in Gaza held on May 28 and the accompanying position papers?

Answer 1 Yes.

Question

2: Do you believe there is a serious risk of genocide being committed in Gaza? If so, when do you consider this risk to exist?

Answer 2: The

Netherlands is generally reluctant to qualify situations as genocide. To establish genocide, all elements of the legal definition of genocide from the Genocide Convention must be met. Therefore, there must be one or more acts listed in the Genocide Convention and genocidal intent. This crime carries a high burden of proof.

To this end, it is necessary to gather sufficient evidence, analyze this material, and assess it. Rulings by international courts and criminal tribunals, unambiguous conclusions from scientific research, or findings by the UN Security Council are therefore considered by the government to be of significant importance in qualifying such acts as genocide. Although the focus of public debate is primarily on genocide, the government believes that there is no hierarchy between the various international crimes within international law.

At the same time, the reluctance to characterize cases as genocide should certainly not be seen as a denial of the seriousness of the catastrophic situation in the Gaza Strip.

Qualifying a situation as genocide by the Netherlands or other states is not a requirement for the applicability of obligations for third countries under the Genocide Convention. As also stated in the letter to Parliament from

state becomes aware, or should normally have become aware, of the existence of a serious risk of genocide will arise. Therefore, a judicial decision is not required. The scope of the obligation for third states, such as the Netherlands, depends on their ability to influence potential perpetrators of genocide. There are differing views on the precise definition of this concept, including among legal experts. The government is continually weighing the best way to exert influence.

Since the first binding interim judgment with provisional measures by the International Court of Justice in the aforementioned case, the Netherlands indicated in a letter to Parliament dated February 13, 2024, that it respects this ruling and has called on the parties, including in bilateral contacts, to comply with the ruling.

The Netherlands takes any risk of genocide very seriously and, partly in light of the aforementioned obligation, has already been taking steps for some time to improve the situation to the best of its ability, as also described in the letter to Parliament of 21 January 2025. The Cabinet will continue to weigh the deployment in the light of developments on the ground and consider which instruments, measures or steps in the field of diplomacy, humanitarian security and the fight against impunity can be deployed to actually improve the catastrophic situation in the Gaza Strip and the West Bank.

Questions 3 and

4: Do you agree with the authors, Dr. Marieke de Hoon and Prof. Göran Sluiter, that the deadline by which the Dutch government became aware of the serious risk of genocide being committed in Gaza was January 26, 2024, at the latest, when the International Court of Justice (ICJ) ruled that it was plausible that Palestinian rights under the Genocide Convention were being violated? If not, why not?

Do you consider the ICJ's interim judgments of January 26, 2024, March 28, 2024, and May 24, 2024, as such evidence of a serious risk of genocide in Gaza? If not, why not?

Answers 3 and 4 See
the answer to question 2.

Question

5 Are you aware of the ICJ's ruling in *Bosnia v. Serbia* (paragraph 182) that a State's obligation to prevent genocide, and the corresponding obligation to act, arises when a State becomes aware of the existence of a serious risk of genocide and that a judicial determination is not necessary?¹

Answer 5: Yes.

As stated in the letters to Parliament dated January 21 and June 18, 2025, the qualification of a situation as genocide by the Netherlands or other states is not a requirement for the applicability of obligations under the Genocide Convention, including the obligation to prevent genocide.

This obligation is triggered by a reliable indication of a serious risk of genocide. Even in situations where it is not certain whether acts of violence constitute genocide, action must already be taken, within the capabilities of the state concerned, to prevent further atrocities.

¹ International Court of Justice, *Bosnia v. Serbia*, Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (*Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro*) (2007), para. 182, see 091-20070226-JUD-01-00-EN.pdf.

6 Are you aware that the ICJ states that the obligations to prevent and end genocide in Gaza are an independent and individual responsibility of the contracting states, including the Netherlands itself?

Answer 6: Yes.

As stated in Annex 1 of the letter to Parliament dated January 21, 2025, the obligation to prevent genocide is primarily aimed at the state with control over the acts or the territory, but not territorially bounded. The scope of the obligation for third states, such as the Netherlands, depends on their ability to influence potential perpetrators of genocide.

Question

7 Can you indicate what concrete steps you have taken on behalf of the Netherlands since 26 January 2024 to prevent – and in the meantime end – genocide in Gaza, as required by Article 1 of the Genocide Convention?

Answer 7: The

Netherlands takes every risk of genocide very seriously and, partly in light of the aforementioned obligation, has already been taking steps to improve the situation to the best of its ability, as described in the letter to Parliament dated January 21, 2025. The government will continue to monitor developments on the ground and will consider which instruments, measures, or steps in the fields of diplomacy, humanitarian aid, security, and the fight against impunity can be deployed to improve the situation in Israel and the Palestinian territories.

The cabinet has therefore recently taken further steps, the primary goal of which has been to persuade Israel to lift the humanitarian blockade and allow the parties to reach a ceasefire, while avoiding any steps that would further jeopardize a two-state solution. For example, on April 7, the cabinet revoked general permit NL002 and amended general permit NL007 NL010 by excluding Israel as a country of final destination. On April 9, the Netherlands—as the first EU member state since the end of the ceasefire on March 18—summoned the Israeli ambassador following the attack on a Palestinian aid convoy carrying ambulance workers. On May 6, the Netherlands also sent a letter to the EU High Representative requesting an evaluation of Israel's compliance with Article 2 of the EU-Israel Association Agreement. It is important that this step was taken within the European framework, as jointly increasing pressure carries more weight. On June 23, the Foreign Affairs Council discussed the findings of the investigation into a possible violation of Article 2 of the EU-Israel Association Agreement. For further information, I refer your House to the Foreign Affairs Council report. Furthermore, the Netherlands continues to take the initiative within the European context to sanction violent and settler organizations. Furthermore, several demarches have been made in Israel regarding the catastrophic humanitarian situation in the Gaza Strip, including within the EU and with like-minded countries such as the United Kingdom and France. Contact has been maintained with the relevant partners regarding the ceasefire negotiations. On June 18, the Netherlands also joined the Swedish initiative to impose EU sanctions against the extremist Ministers Ben-Gvir and Smotrich.

Question

8: In light of the above, do you believe that the Netherlands is doing everything in its power (all means reasonably available to them) to prevent or end genocide in Gaza? If so, can you explain why?

Answer 8 Yes.

The Cabinet is constantly weighing the Dutch position and, based on developments on the ground, determining how pressure can be increased most effectively to put an end to the

Question

9: Since the ICJ's interim ruling on January 26, 2024, the situation in Gaza has further deteriorated. Do you believe the Netherlands' actions have sufficiently persuaded Israel to change course? If so, can you explain this? If not, can you explain why you have not taken additional steps as required under the Genocide Convention?

Answer 9 See

the answer to question 7.

Question

10 Do you believe that the Dutch call for an investigation into Israel's violation of Article 2 of the EU-Israel Association Agreement comes close to meeting the Genocide Convention's requirement to do everything possible to prevent or end genocide in Gaza?

Answer 10 This

is one element of how the Netherlands is implementing this. See also the answer to question 7.

Question

11 Do you believe that the Netherlands, as an ally and trading partner of Israel, has more influence than many other countries to pressure Israel to end the genocide and war crimes it is committing in Gaza?

Answer 11 The

government believes that collective pressure has a greater impact than individual pressure and therefore, where possible, focuses on initiatives within the EU or other broad frameworks (such as démarches). Nevertheless, in recent months, in addition to a joint European course, the government has also taken several national steps. A realistic approach is required, especially given the limited influence the Netherlands can exert in the Middle East. In the area of trade, it is also important to consider EU competences.

Question

12 How do you compare the Dutch commitment to prevent and end genocide in Gaza with that of South Africa, which, for example, has filed a case against Israel?

Answer 12 Each

state interprets its obligation to prevent genocide in its own way. The Netherlands is pushing both bilaterally and multilaterally to improve the situation on the ground. Various measures have been taken; see the answer to question 7.

Question

13 Do you believe that the Netherlands, as a close ally and trading partner of Israel, has an even greater obligation to prevent and end genocide in Gaza than a country like South Africa, which has fewer political, economic, and military ties with Israel? If not, why not?

Answer 13: It is

up to states themselves to shape their obligations. As explained in my letter of January 21, 2025, the ability to influence alleged perpetrators depends, among other things, on geographical distance and the strength of the political, military, and financial ties between the state authorities and the key individuals involved in the events. See also the answer to question 12.

14 Do you believe that joining the genocide case brought by South Africa against Israel at the ICJ would contribute to the Netherlands' obligation to prevent or end genocide in Gaza?

If not, why not?

Answer 14 No.

The aforementioned obligation does not include initiating legal proceedings or intervening in existing proceedings at the International Court of Justice. Furthermore, Dutch intervention in the case brought by South Africa against Israel cannot contribute to preventing or ending the alleged genocide in the Gaza Strip. The Netherlands cannot "join" this case. The Statute of the International Court of Justice only allows the Netherlands to submit an intervention in these proceedings that focuses on the construction (interpretation) of the treaty. Such an intervention cannot address the facts of the case or the question of whether Israel has violated its obligations under the Genocide Convention.

Question

15: Do you believe that halting Dutch arms exports and imports to and from Israel would contribute to the Netherlands' obligation to prevent or end genocide in Gaza? If not, why not?

Answer 15 The

Cabinet believes that the current review policy is sufficient to prevent undesirable transactions. The Cabinet carefully reviews license applications for the export of military goods on a case-by-case basis. The Cabinet takes a very thorough approach in this process. Where a clear risk is found that military goods could contribute to serious violations of human rights or international humanitarian law, a license application will be rejected. Similarly, no license will be granted for the export of military goods if there is a clear risk that they will contribute to activities of the Israeli armed forces in the Gaza Strip or the West Bank. The fact that the Cabinet is thus complying with its (international law) obligations has been confirmed by the preliminary relief judge of the Court of Appeal in The Hague in its judgment of December 13, 2024.

Finally, the Cabinet wishes to emphasize that within the European framework for arms export controls, no distinction is made between offensive and defensive weapons. Each license application is assessed on a case-by-case basis to determine whether the export in question poses clear risks of undesirable end use. In short, given the current situation in the Gaza Strip and the West Bank, the export to Israel of goods that can be used in serious violations of human rights and international humanitarian law is not permitted. At the same time, this policy does allow for the export of military goods that can only be used for self-defense purposes, such as components for the Iron Dome system. Given the importance of ensuring the security of Israeli civilians, the Cabinet will continue to permit these exports as long as they meet the requirements of the European framework for arms export controls.

Question

16: Do you believe that economic sanctions against Israel would contribute to the Netherlands' commitment to prevent or end genocide? If not, why not?

Answer 16 The

scope of the obligation for third states, such as the Netherlands, depends on their ability to influence potential perpetrators of genocide.

The cabinet is constantly weighing the best way to exert influence. No options are ruled out in advance. In general, sanctions are aimed at achieving the greatest possible impact.

European balance of power) and legal requirements.
See also the answer to question 11.

Question

17 Do you believe that sanctions against government leaders who call for ethnic cleansing, hunger as a weapon, and the destruction of Gaza, such as Netanyahu, Smotrich, Ben-Gvir, and Katz, would contribute to the Netherlands' obligation to prevent or end genocide in Gaza?

If not, why not?

Answer 17 The

scope of the obligation for third states, such as the Netherlands, depends on their ability to influence potential perpetrators of genocide.

The cabinet is constantly weighing the best way to exert influence. No options are ruled out in advance. Generally speaking, sanctions are aimed at maximizing effectiveness, weighing the political objective, feasibility (including the European balance of power), and legal requirements.

Based on this assessment, the Netherlands joined the Swedish initiative on June 18th, directed at the EU High Representative to impose sanctions against the extremist Ministers Ben-Gvir and Smotrich.

Question

18 How do you rate the fact that authors Dr. Marieke de Hoon and Prof. Dr. Mr. Göran Sluiter argues that it is "a misunderstanding that we have to wait for a judicial decision" before recognizing the risk of genocide?

Answer 18 This

is in accordance with the Cabinet's position. As explained in Annex 1 of my letter to your House of 21 January 2025, the obligation to prevent genocide and the associated duty to act arise when the (third) state becomes aware, or should normally have become aware, of the existence of a serious risk that genocide will be committed. Therefore, a judicial decision is not required. However, a state can only be held liable for violating the obligation to prevent genocide when it has been established that genocide has actually occurred. The Netherlands has taken various measures in recent months in response to this; see the answer to question 7.

Question

19 Do you agree with the statement by authors Dr. Marieke de Hoon, Prof. Göran Sluiter, and the statement made in the roundtable discussion of May 28th by Prof. GGJA Knoop that the judicial decision on whether genocide has been committed often comes well after the genocide has occurred and that waiting for this is contrary to the obligation to prevent and/or end genocide? If not, why not?

Answer 19 See

the answer to question 18.

Question

20 How do you assess the statement of the Advisory Committee on International Law Issues (CAVV), in its advisory report The use of the term genocide by politicians, that "[t]he judgments of states on international law issues are inherent in the system of international law" and that it is in principle up to states "to make a judgment on acts of other states or other persons relevant to international law"?

Answer 20 The

Cabinet recognizes that statements by states are important in the formation and development of international law. An important nuance, which the CAVV also makes, is that such statements by states are important for safeguarding the effectiveness of international law, for example, when no

opinions on matters of international law does not mean that a state is obligated to provide a specific situation with an international law designation.

Question

21 Do you agree with the CAVV and authors Dr.mr. Marieke de Hoon and Prof.dr.mr.

Does Göran Sluiter agree that the above implies that parliaments are not hampered by a rule that only the courts can rule on genocide or crimes against humanity?

Answer 21 This

is up to Parliament itself.

Question

22: How do you assess the finding by authors Dr. Marieke de Hoon and Prof. Göran Sluiter that the recognition of genocide by a state depends on the totality of known facts and circumstances and their assessment by authoritative bodies and scholars?

Answer 22 As

explained in the letter to Parliament dated June 17 and January 21, 2025, the Netherlands is generally reluctant to qualify situations as genocide. To establish genocide, all elements of the legal definition of genocide under the Genocide Convention must be met. Therefore, there must be one or more acts listed in the Genocide Convention and genocidal intent. A high burden of proof applies to this crime. This requires gathering sufficient evidence, analyzing this material, and assessing it. Therefore, the government attaches significant weight to rulings by international courts and criminal courts, unambiguous conclusions from scientific research, or findings by the UN Security Council when qualifying such acts as genocide.

Question

23 Are you aware that numerous authoritative international humanitarian organizations – including Amnesty International and Human Rights Watch, and academics – are warning of genocide in Gaza?

Answer 23 Yes.

Question

24 Has the Cabinet taken a different position compared to the previous Cabinet on the recognition of genocides?

Answer 24 No.

Question

25: Are you familiar with the statement by former Minister of Justice Dilan Yesilgöz, who wrote to the House of Representatives: "For the Dutch government, when recognizing genocide, rulings by international courts and criminal courts, unambiguous conclusions resulting from scientific research, and UN findings are leading"? Do you agree with this statement?

Answer 25: Yes,

I am aware of this. For the most recent explanation of the government's position, please refer to the answer to question 22.

Question

26 What different assessment do you make compared to Dilan Yesilgöz, the then Minister of Justice, who assessed that Islamic State (IS) was most likely guilty of genocide against Yazidis, even before international court rulings were available from which the risk of genocide could be inferred?

As explained in the letter to Parliament dated 17 June and the letter to Parliament dated 21 January, the Netherlands is generally reluctant to address situations such as genocide to qualify. To establish genocide, all elements of the legal definition of genocide from the Genocide Convention are met. Therefore, one or more acts listed under the Genocide Convention must be involved, along with genocidal intent. This crime requires a high burden of proof. For this it is necessary to gather sufficient evidence, this material to analyze and assess this. Rulings from international courts and criminal courts, unambiguous conclusions from scientific research, or findings by the UN Security Council are therefore

Cabinet attaches great weight when qualifying such acts as genocide.

Question 27

Do you agree that – bearing in mind all the reports (by Amnesty International, Human Rights Watch, Doctors Without Borders, various academics and various international organizations) which conclude from the available facts that the treatment of Palestinian

population by Israel is classified as genocide and mindful of the government position regarding the determination of genocides such as that was applied a few years ago during the genocide against Yazidis – there was sufficient Have facts been established to establish that Israel has most likely committed and is committing genocide in Gaza? If not, why? not?

Answer 27

Regarding the qualification of genocide, see the answer to question 2.

Question 28

Does not the purpose and purpose of the Genocide Convention require that meaningful and maximum implementation is given to the prevention obligation?

Answer 28

Yes. See the answer to question 7 for the Dutch interpretation.

Question 29

Are you prepared to answer these questions separately and within a week?

Answer 29

Every effort has been made to answer the questions as quickly as possible.